

Tatiana Stukalova (1958–2017)

Dnia 16 stycznia 2017 r. zmarła w Moskwie po krótkiej chorobie dr Tatiana Jurevna Stukalova, specjalistka w zakresie numizmatyki średniowiecznej Europy Zachodniej. Urodziła się w 1958 r. w Moskwie i całe życie była związana z tym miastem. Jej droga naukowa była dosyć nietypowa. Naukę rozpoczęła bowiem od szkoły medycznej, po ukończeniu której przez dwa lata pełniła funkcję felczera. Od 1980 r. zaczęła pracować w Dziale Numizmatyki Państwowego Muzeum Historycznego w Moskwie (GIM). Jednocześnie podjęła studia na wydziale historycznym Uniwersytetu Moskiewskiego, specjalizując się w zakresie historii średniowiecznej Francji. Studia te ukończyła w 1985 r. a w 1996 uzyskała stopień kandydata nauk historycznych na podstawie pracy o senioriach Chartre i Berry we Francji.

W Dziale Numizmatyki, którym kierowała w latach 2004–2015, zajmowała się średniowiecznymi monetami Europy Zachodniej. Monetom tym, przechowywanym w zbiorach GIM, poświęciła też szereg swoich publikacji (por. bibliografię zestawioną przez S.V. Zvereva w: *Vestnik RGGU*, nr 4 (37), Moskwa 2018, s. 140–153; tu też obszerny nekrolog).

Dotyczyły one kolejno monet francuskich, czeskich i morawskich, węgierskich, litewskich i krzyżackich. Nas szczególnie interesują opracowania różnorodnych monet polskich. Można wśród nich wymienić poczwórny dukat medalowy z 1677 r., obłąnnicze monety Gdańska z 1577 r., brakteat pokutny Bolesława Krzywoustego, fałszerstwa Majnerta, czy zwłaszcza denary Mieszka i Bolesława Chrobrego (te ostatnie we współautorstwie z J. Magierą). Do druku został złożony artykuł o nowych monetach Bolesława Chrobrego (również we współautorstwie z J. Magierą) oraz przekład na język rosyjski pracy Ryszarda Kiersnowskiego, *Moneta w kulturze wieków średnich* z 1988 r. Tu trzeba dodać, że dr Stukalova dobrze знаła język polski. Nauczyła się go sama, kiedy w ZSRR literatura polska była atrakcyjnym kluczem do poznania kultury Europy Zachodniej. Jej umiejętności językowe w tym zakresie miałem możliwość poznać nie tylko w czasie konwersacji w Moskwie, ale również z korespondencji, a także dzięki przekładowi na język rosyjski mojego tekstu, który ukazał się w 2006 r. w piśmie *Numizmatičeskij Almanach*.

Numizmatyka nie była jedynym polem zainteresowań Tatiany Stukalovej. Publikowała również prace z zakresu historii średniowiecznej Francji, a także nauk pomocniczych historii, takich jak heral-

dyka, sfragistyka, genealogia czy weksylologia. Jej imponującym dokonaniem jest przekład na język rosyjski (z przedmową i komentarzami) obszernego żywota króla Ludwika VI Grubego, *Vita Ludovici regis*, opata St. Denis Sugera (2006).

Poza pracą ściśle naukową dr Stukalova była zaangażowana również w różnego rodzaju działalność organizacyjną i redakcyjną. Była sekretarzem naukowym Rady problemowej do spraw numizmatyki w GIM, sekretarzem naukowym Ogólnorosyjskich konferencji numizmatycznych i z tego tytułu organizatorem tych konferencji, a następnie uczestniczyła w redagowaniu materiałów na nich zebranych. Redagowała też kilka innych wydawnictw (*Moneta*, *Nomisma*, biuletyn heraldyczny). Od 1995 r. była aktywnym członkiem Komitetu Numizmatycznego Międzynarodowej Organizacji Muzeów (ICOM). Nie obca jej była również dydaktyka — w latach 1988–1998 na Uniwersytecie Moskiewskim prowadziła wykłady z zakresu numizmatyki zachodnioeuropejskiej w średniowieczu.

Pamięci Tatiany Stukalovej była poświęcona sesja numizmatyczna, która odbyła się w dniach 23 i 24 listopada 2017 r.

w Muzeum Historycznym w Moskwie. Referaty wówczas wygłoszone zostały opublikowane w tymże jeszcze roku w specjalnym tomie muzealnym.

Wspomnienia poza zasługami naukowymi podkreślają jej empatię wobec kolegów i młodszych adeptów numizmatyki. Polscy badacze zapamiętają jej życzliwość i okazywaną pomoc zagranicznym kolegom, którzy korzystali ze zbiorów numizmatycznych GIM. Osobiście jestem jej wdzięczny za udostępnienie do badań najdawniejszych monet polskich, a także anonimowego skarbu z X/XI w. zakupionego po wojnie od prywatnego człowieka. Po bliższej analizie można było zidentyfikować ten zespół ze słynnym skarbem z Lisówka, który do 1945 r. był przechowywany w Märkisches Museum w Berlinie. Moje odczucia z pewnością potwierdzi p. Jacek Magiera, który miał możliwość dokonania rejestracji fotograficznej wszystkich interesujących Polaków monet. Publikował je następnie w odkrywczych tekstach wespół z Mateuszem Boguckim i Tatianą Stukalową. Pozostanie ona również w naszej wdzięcznej pamięci¹.

S. Suchodolski

---

¹ Autor dziękuje p. Ivanowi Sincukowi za nadesłanie informacji wykorzystanych w tym tekście.